

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kontrol Odağı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Rengin Zembat**, Hilal İlknur Tunçeli***,

Ezgi Akşin Yavuz****, Zeynep Kılıç*****

Makale Geliş Tarihi: 09/04/2018

Makale Kabul Tarihi: 03/12/2018

Öz

Araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının kontrol odağı ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İstanbul'da yer alan biri devlet biri de vakıf olmak üzere iki üniversitenin eğitim fakülteleri okul öncesi öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören 120 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kontrol Odağı Ölçeği ve Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II kullanılmıştır. Bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının Kontrol Odağı Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde ettikleri puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği; ancak "Kadercilik" alt boyutundan elde ettikleri puanların yaş değişkenine göre daha genç olan ve öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II yoluyla elde edilen verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre Karar Vermede Özsayıgı ve Panik Karar Verme Stilleri alt boyutlarından elde ettikleri puanların kadın öğretmen adayları lehine anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Denetim odağı, karar verme stilleri, öğretmen adayı

Analysis of the Relation Between Locus of Control and Decision-Making Styles of Prospective Pre-School Teachers

Abstract

The aim of the research is to examine the relation between the locus of control and decision-making styles of prospective teachers. The research group of relational screening model consists of 120 4th grade students enrolled in the preschool education program, in the spring term of academic year of 2015-2016 in İstanbul (1 public and 1 foundation university). As the data gathering tool, Locus of Control Scale and Melbourne Decision-Making Questionary Scale I-II are used. It is found that the scores which prospective teachers got from Locus of

* Çalışma sözlü bildiri olarak 31 Mayıs- 3 Haziran 2016 tarihlerinde Muğla'da düzenlenen "3.Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi"nde sunulmuş ve özet olarak basılmıştır.

** Maltepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitimi Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD., İstanbul, Türkiye, renginzembat@maltepe.edu.tr ORCID: 0000-0002-2377-8910

*** Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitimi Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD., Sakarya, Türkiye, htunceli@sakarya.edu.tr ORCID: 0000-0001-5305-5206

**** Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, Edirne, Türkiye, ezgiaksin@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0002-9158-7550

***** Medipol Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, İstanbul, Türkiye, zeynep.kilic02@gmail.com ORCID: 0000-0001-6481-4765

Control Scale “predestinarianism” sub-dimension do differ significantly on behalf of younger prospective teachers by age factor. As the result of analyzing the findings gathered by Melbourne Decision-Making Questionary Scale I-II, it is found that the scores that prospective teachers got from sub-dimensions of Self Esteem in Decision Making and Panic Decision Making Styles do differ significantly on behalf of female prospective teachers by gender factor.

Keywords: *Locus of control, decision making style, prospective teacher.*

Giriş

Kontrol odağı, denetim odağı kavramı ile birbirlerinin yerine de kullanılabilen ve özellikle de psikolojide sıklıkla kullanılan bir kavramdır. Bu kavram ilk olarak Phares (1957) tarafından ortaya atılmış, ancak bir kişilik yapısı olarak günümüzdeki anlamıyla ilk kez Rotter tarafından geliştirilen Sosyal Öğrenme Kuramı içinde yer almıştır (Rotter, 1954; Rotter, 1966). Rotter (1966) tarafından Sosyal Öğrenme Kuramı içinde tanımlanan “Denetim Odağı” kavramının pek çok araştırma sonucunda bir kişilik boyutu olarak ölçülüp değerlendirilebileceği kanıtlanmış ve bu çalışmalar sonucunda Denetim Odağı kişilik araştırmalarının temel değişkenlerinden biri haline gelmiştir (Yesilyaprak, 2004). Rotter, bireyin inanç sistemi üzerinde yoğunlaşmıştır. Rotter inanç sistemini, kişiliğin oluşturucusu ve kişilik ölçümünde bir boyut olarak görmüş ve bu boyutu ölçen bir araç geliştirmiştir. Rotter bu boyutu Denetim Odağı (Locus of Control) olarak adlandırmıştır. İlk defa 1954 yılında tanımladığı bu kavram Rotter ‘in Sosyal Öğrenme Kuramında, bireyin sosyal gelişim süreci içinde çocukluktan başlayarak hangi davranışın, hangi sonucu doğuracağı ve hangi sonucun kendi davranışından kaynaklandığı konusunda oldukça tutarlı beklentiler olarak açıldıkları (Çelik, 1995; Kaval, 2001). Kontrol odağı kavramı (locus of control) kişinin belli bir davranışını belli bir pekiştiricinin izleyeceğine dair ortaya çıkmış bir beklentisinin güçlenmesi sonucunda ortaya çıkmakta ve kendi yaptığı davranışın olumlu ya da olumsuz pekiştirici ile sonuçlandığını algıladığında, pekiştiricinin sergilediği davranışı gelecekte de izleyeceğine dair genellemeler yapmaktadır. Pe kiştiricilerin kendi kontrolünde olduğuna ve ortaya çıkan sonuçların kendi yaptıkları nedeniyle oluştuğuna inanan bireyler “iç kontrol odaklı”, kendi dışındaki güçlerin, şansın ya da kaderin etkileri ile oluştuğuna inanan bireyler ise “dış kontrol odaklı” olarak tanımlanmaktadır (Dumitriu vd., 2014; Rotter, 1966). Rotter denetim odağı, bireylerin başarı ve başarısızlıklarını attettikleri nedenlere gönderme yaparak tanımlamaktadır. Bireyler bazı dışsal uyarılara (ör: daha iyi is, terfi, daha yüksek maaş) tepki verirler, ama en güçlü uyarılar içsel (tatmin duyma arzusu, kendine güven, hayat kalitesi) baskılardır (Sternberg ve Williams, 2002).

Bireyler yaşam boyu birçok problem durumu ile karşılaşmakta, problemi çözebilmek için karar vermek durumunda kalmaktadırlar. Problemlili bir durumla karşılaşıldığında içsel kontrol odağına sahip bireyler, sorunu kendi çabalarıyla çözeceklerine dair bir yorumlamada bulunurlar. Dışsal kontrol odağına sahip bireyler ise şans ya da kontrol edilemeyen diğer faktörlere yönelik beklentiler geliştirirler ve

ona göre davranırlar (Erbaş, 2009). Kontrol odağının bir kişilik özelliği olduğu bilgisinden hareketle bireylerin karar verme süreçlerinde de rol oynadığı söylenebilir.

Kuzgun (2004), karar verme işleminin başlayabilmesi için o güne kadar gidilen yolun tıkanması ya da daha çekici özellikleri olan yeni olanakların açılması, bunun karar verecek kişi tarafından algılanması ve durumda bir değişiklik yapma gereksiniminin hissedilmesi gerektiğini belirtmektedir. Güçray (2001) ise karar vermeyi, bir ihtiyaç anında, ihtiyacın en uygun şekilde karşılanabilmesi, ihtiyaca yönelik bilgi toplama, bilgileri değerlendirme, değerlendirilen bilgiler doğrultusunda seçenekler oluşturma ve en uygun seçeneğin seçilmesi olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlardan hareketle karar verme süreçlerinin problem çözme aşamalarıyla benzer bir süreç gösterdiği ve hatta problem çözme becerisinin karar verme sürecinin alt basamaklarından biri olduğu söylenebilir (D’Zurilla ve Nezu, 1982; Mann, Harmoni ve Power, 1989).

Bireyler karar verme süreçlerinde iç faktörlerden olduğu kadar dış faktörlerden de etkilenirler ve karar verme sürecine ilişkin alışkanlıklar edinirler (Nas, 2010). Bireyin karar verme sürecinde çevresinden aldığı tepkiler ve onaylar onun seçimlerini ve özsaygısını etkilemektedir (Deniz ve Avşaroğlu, 2014). Bireyin karar verme sürecinde çevresi tarafından yapılan yüklemeler, zamanla edindiği ve tekrarladığı alışkanlıklar, bireyin karar verme stilini oluşturur (Deniz ve Avşaroğlu, 2014; Nas, 2010).

Karar verme stilini, karar alma süreçlerinde bireyin sergilediği yaklaşım, verdiği tepki ve eylemleri olarak tanımlamak mümkündür. Bir başka deyişle bireyin karar vermesini gerektiren durumlarda nasıl tepki verdiği, nasıl karar aldığı ve nasıl uyguladığına ait seçimi bireyin karar verme stilini oluşturmaktadır (Kuzgun, 2000).

Bireylerin birbirlerinden olan beklentileri ve yeni durumlar kişinin karar verme sürecinde değişimlere ya da güçlüklerle neden olmakta ancak bu zorlukları birey yine karar verme stilini ve stratejilerini kullanarak çözümleyebilmektedir. Aynı durum ya da olay karşısında her birey farklı karar verme sürecinden geçer, kendine has karar verme stilini kullanır yani bireysel farklılıklara göre süreç etkilenir (Alver, 2004; Avşaroğlu, 2007). Örneğin bazı bireyler mantıklı ve planlı karar verme biçimini benimserken, bazıları bağımlı, aşırı titiz, sezgisel ve kadercı gibi karar biçimlerini sergilemektedir (Çoban ve Hamamcı, 2006).

Deniz’e göre (2004) bireylerin kullandıkları karar verme stilleri; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar vermedir. Dikkatli karar verme stiline sahip bir birey, kararını vermeden önce konuyla ilgili ayrıntılı bilgi arar, karar seçeneklerini detaylı olarak değerlendirdikten sonra seçimini yapar. Kaçınan karar verme stiline sahip bireyler, kendileri karar vermek yerine karar verme işini başkalarına devrederek bu süreçten kaçınırlar. Erteleyici karar verme stiline sahip bireyler, almaları gereken kararı erteleme ve süreci sürüncemede bırakma eğilimindedirler. Panik karar verme stiline sahip bireyler ise, kendilerini baskı altında hissettikleri için acele çözüm

arayışında olur ve düşüncesizce davranabilirler. Bireylerin olaylar ve durumlar karşısında karar verme stillerinin farklılaşması daha çok kişilik özellikleri ve motivasyon kavramıyla açıklanmaya çalışılmaktadır (Galotti vd., 2006; Taşdelen, 2002).

Bireylerin kontrol odağı ve karar verme stillerinin her ikisi de ilgili literatürde sunulduğu üzere kişilik özellikleri arasında sayılmakta ve birbirleriyle ilişkili olabilecekleri ifade edilmektedir. Kontrol odağı ve karar verme stillerinin her biri ile ilgili öğretmen adayları ile yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı kişilik özellikleri başta olmak üzere demografik değişkenlerle olan ilişkilerinin irdelendiği görülmüştür (Balkıs, 2007; Başal, Çelebi ve Malak, 2016; Başol ve Türkoğlu, 2009; Buluş, 2011; Dağal ve Bayındır, 2016; Kumar, 2016; Rashid, 2016; Sarıçam, Duran ve Çardak, 2012; Serin, Serin ve Şahin, 2009; Serin, Serin ve Şahin, 2010; Taşdelen, 2002).

Alan yazın incelendiğinde bireylerin kontrol odağı ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin birlikte incelendiği sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmasının yanı sıra (Çolakkadıoğlu, Cenkseven Önder ve Avcı, 2011; Çoban ve Hamamcı, 2006; Kaplan, Reneau ve Whitecotton, 2001) öğretmen adayları ile yapılan çalışma olmadığı görülmüştür. Erken çocukluk döneminde çocuğun ailesinden sonra rol model aldığı ve hayatında önemli rol oynayan öğretmenin kişilik özellikleri çocuğun gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca öğretmenin kişilik özellikleri mesleğini nasıl icra edeceğini ve öğrencileri için nasıl bir rol model olacağı konusunda etkilidir. Sınıf içinde öğretmenin birçok konuda karar vermesi ve kontrolü sağlaması gerekmektedir. Bu süreçlerde nasıl bir tavır sergileyeceği öğretmenin karar verme stilleri ve kontrol odağına göre şekillenecektir. Bu nedenle öğretmen adaylarının kontrol odağı ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının kontrol odakları ile karar verme stillerinin cinsiyet, yaş ve öğrenim gördükleri üniversite değişkenlerine göre farklılaşmasının da incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; öğretmen adaylarının kontrol odakları ile karar verme stillerinin cinsiyet, yaş ve öğrenim gördükleri üniversite değişkenlerine göre farklılaşmasının incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. İlişkisel tarama modeli iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İstanbul'da yer alan biri devlet biri vakıf olmak üzere iki üniversitenin eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya

gönüllü olan 120 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken İstanbul'da yer alan ve Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programında öğrenci bulunan üniversiteler arasından kolay ulaşılabilirlik ilkesi göz önünde bulundurularak bir devlet bir de vakıf üniversitesi seçilmiştir.

Çalışma grubuna ait demografik özelliklere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1.

Çalışma Grubunu Oluşturan Okul Öncesi Öğretmen Adaylarına Ait Demografik Bilgilere İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Demografik Bilgiler	f	%	
Cinsiyet	Kadın	112	93.3
	Erkek	8	6.7
Yaş	18-23	99	82.5
	24 ve üstü	21	17.5
Öğrenim gördükleri üniversite	Vakıf Üniversitesi	42	35.0
	Devlet Üniversitesi	78	65.0
Toplam	120	100	

Tablo 1 incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının demografik olarak büyük çoğunluğunun (%93.3) kadın ve 18-23 yaş arasında (%82.5) olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kontrol Odağı Ölçeği (Dağ, 2002): Rotter'ın (1966) geliştirdiği Kontrol Odağı Ölçeği, Dağ (1991) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve Dağ (2002) tarafından revize edilerek 47 maddeden oluşan 5'li Likert tipi bir derecelendirme ölçeği geliştirilmiştir. Kontrol Odağı Ölçeğinin geçerliğine ilişkin yapılan incelemelerde ise ölçeğin "kişisel kontrol", "şansa inanma", "çabalamanın anlamsızlığı", "kadercilik" ve "adil olmayan dünya inancı" şeklinde 5 alt faktörden oluştuğu bulunmuştur. Ölçekten alınan puanların yüksekliği kişinin dış kontrol odaklı olduğunu yansıtmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .95 olarak hesaplanmıştır (Dağ 2002). Bu araştırma kapsamında Kontrol Odağı Ölçeği ve alt boyutlarının iç tutarlılık katsayısının .65 ila .76 arasında olduğu bulunmuştur.

Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II (Deniz, 2004): Mann ve ekibi (1997), tarafından geliştirilmiş olan Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II, (Melbourne Decision Making Questionary) Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Deniz (2004) tarafından yapılmıştır. Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II iki kısma ayrılmaktadır. I. Kısım 6 maddeden oluşmakta ve karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemeyi; II. Kısım ise 22 maddeden oluşmakta ve karar verme stillerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunun göstergesidir. Dikkatli Karar Verme Stili, Kaçınan Karar Verme

Stili, Erteleyici Karar Verme Stili ve Panik Karar Verme Stili olmak üzere dört faktörü bulunmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları; Karar vermede özsayı .72, dikkatli .80, Kaçınan .78, Erteleyici.65, Panik .71 olarak hesaplanmıştır (Deniz, 2004). Bu çalışma kapsamında Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II iç tutarlılık sayılarının .70 ile .75 arasında olduğu bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Ölçekler yoluyla elde edilen veriler; SPSS paket programında, Mann Whitney U Testi ve Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı istatistik teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Büyük gruplar üzerinden toplanan verilerin, normal dağılıma yakın dağılım gösterdikleri kabul edilebilir ve buna göre parametrik istatistikler seçilebilir. Dağılımın normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği şeklinde bir varsayımı ileri sürmek için öngörülen örneklem büyüklüğü genellikle 30 ve daha büyük olarak gösterilmektedir. Parametrik istatistikler dağılımın normalliği varsayımını gerekli kılmaktadır (Büyüköztürk, 2017). Araştırmanın çalışma grubunun 120 öğretmen adayından oluşması bu yönüyle parametrik istatistikler kullanmayı gerektirir. Ancak yapılan normallik testi (Shapiro Wilk-W Testi) sonucunda normal dağılım olmadığı tespit edildiği için nonparametrik istatistikler kullanılmıştır (Tablo 2).

Tablo2.

Normallik Testi Sonuçları

	İstatistik	sd	p
Kişisel Kontrol	.852	120	.015
Şansa inanma	.847	120	.045
Çabalamanın Anlamsızlığı	.863	120	.032
Kadercilik	.883	120	.009
Adil Olmayan Dünya İnanıcı	.717	120	.023
Karar Vermede Özsayı	.832	120	.029
Dikkatli Karar Verme	.847	120	.001
Kaçınan Karar Verme	.798	120	.007
Erteleyici Karar Verme	.816	120	.019
Panik Karar Verme	.775	120	.034

p<0.05

Bulgular ve Yorum

Araştırmaya ait bulgular ve tablolar aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 3.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Kontrol Odağı Ölçeği ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlara İlişkin İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra	Sıra	U	p
----------	---	------	------	---	---

			ortalaması	toplamı		
Kontrol Odağı Ölçeği Toplam	Kadın	112	61.99	6943.000	281.000	.079
	Erkek	8	39.62	317.000		
Kişisel Kontrol	Kadın	112	61.88	6931.000	293.000	.103
	Erkek	8	41.12	329.000		
Şansa inanma	Kadın	112	61.94	6937.000	287.000	.090
	Erkek	8	40.38	323.000		
Çabalamanın Anlamsızlığı	Kadın	112	62.14	6959.500	264.500	.053
	Erkek	8	37.56	300.500		
Kadercilik	Kadın	112	61.58	6897.500	326.500	.198
	Erkek	8	45.31	362.500		
Adil Olmayan Dünya İnancı	Kadın	112	59.75	6692.000	364.000	.374
	Erkek	8	71.00	568.000		

p<0.05

Tablo 3'te araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının Kontrol Odağı Ölçeği ve alt boyutlarından elde ettikleri puanların cinsiyet değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediği Mann Whitney U testi ile analiz edilmiş ve anlamlı farklılaşma olmadığı bulunmuştur (p>.05).

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlara İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Karar Vermede Özsaygı	Kadın	112	58.34	6534.000	206.000	.010*
	Erkek	8	90.75	726.000		
Dikkatli Karar Verme	Kadın	112	59.54	6668.500	340.500	.246
	Erkek	8	73.94	591.500		
Kaçınan Karar Verme	Kadın	112	61.61	6900.000	324.000	.187
	Erkek	8	45.00	360.000		
Erteleyici Karar Verme	Kadın	112	61.46	6883.500	340.500	.254
	Erkek	8	47.06	376.500		
Panik Karar Verme	Kadın	112	62.59	7010.000	214.000	.013*
	Erkek	8	31.25	250.000		

*p<0.05

Tablo 4’te çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre “Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II” ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki fark Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I. Kısım Karar Vermede Özsayı (U=206,000, $p < 0.05$) puanları ile cinsiyet değişkeni arasındaki fark Mann Whitney U testine göre erkek öğretmen adayları lehine anlamlı bulunurken; II. Kısım Karar Verme Stilleri alt boyutlarından “Panik Karar verme” (U=214,000, $p < 0.05$) ile cinsiyet değişkeni arasındaki fark kadın öğretmen adayları lehine anlamlı bulunmuştur.

Tablo 5.
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Kontrol Odağı Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Yaş	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p																																																				
Kontrol Odağı Ölçeği Toplam	18-23	99	59.55	5895.500	945.500	.516																																																				
	24 ve üstü	21	64.98	1364.500			Kişisel Kontrol	18-23	99	59.11	5852.000	902.000	.342	24 ve üstü	21	67.05	1408.000	Şansa inanma	18-23	99	60.36	5975.500	1025.500	.923	24 ve üstü	21	61.17	1284.500	Çabalamanın Anlamsızlığı	18-23	99	59.95	5935.500	985.500	.709	24 ve üstü	21	63.07	1324.500	Kadercilik	18-23	99	63.56	6292.000	737.000	.035*	24 ve üstü	21	46.10	968.000	Adil Olmayan Dünya İnancı	18-23	99	58.03	5744.500	794.500	.089	24 ve üstü
Kişisel Kontrol	18-23	99	59.11	5852.000	902.000	.342																																																				
	24 ve üstü	21	67.05	1408.000			Şansa inanma	18-23	99	60.36	5975.500	1025.500	.923	24 ve üstü	21	61.17	1284.500	Çabalamanın Anlamsızlığı	18-23	99	59.95	5935.500	985.500	.709	24 ve üstü	21	63.07	1324.500	Kadercilik	18-23	99	63.56	6292.000	737.000	.035*	24 ve üstü	21	46.10	968.000	Adil Olmayan Dünya İnancı	18-23	99	58.03	5744.500	794.500	.089	24 ve üstü	21	72.17	1515.500								
Şansa inanma	18-23	99	60.36	5975.500	1025.500	.923																																																				
	24 ve üstü	21	61.17	1284.500			Çabalamanın Anlamsızlığı	18-23	99	59.95	5935.500	985.500	.709	24 ve üstü	21	63.07	1324.500	Kadercilik	18-23	99	63.56	6292.000	737.000	.035*	24 ve üstü	21	46.10	968.000	Adil Olmayan Dünya İnancı	18-23	99	58.03	5744.500	794.500	.089	24 ve üstü	21	72.17	1515.500																			
Çabalamanın Anlamsızlığı	18-23	99	59.95	5935.500	985.500	.709																																																				
	24 ve üstü	21	63.07	1324.500			Kadercilik	18-23	99	63.56	6292.000	737.000	.035*	24 ve üstü	21	46.10	968.000	Adil Olmayan Dünya İnancı	18-23	99	58.03	5744.500	794.500	.089	24 ve üstü	21	72.17	1515.500																														
Kadercilik	18-23	99	63.56	6292.000	737.000	.035*																																																				
	24 ve üstü	21	46.10	968.000			Adil Olmayan Dünya İnancı	18-23	99	58.03	5744.500	794.500	.089	24 ve üstü	21	72.17	1515.500																																									
Adil Olmayan Dünya İnancı	18-23	99	58.03	5744.500	794.500	.089																																																				
	24 ve üstü	21	72.17	1515.500																																																						

* $p < 0.05$

Tablo 5’te çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmen adaylarının yaş değişkenine göre “Kontrol Odağı Ölçeği” ve Alt Boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişki Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Kontrol Odağı Ölçeği “Kadercilik” alt boyutu (U=737,000, $p < 0.05$) ile yaş değişkeni arasındaki fark Mann Whitney U testine göre 18-23 yaş arası (X= 63.56; 24 yaş ve üstü X=46.10) öğretmen adayları lehine anlamlı bulunmuştur.

Tablo 6.
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II Ve Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Yaş	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
--	-----	---	-----------------	--------------	---	---

Karar Vermede Özsaygı	18-23 24 ve üstü	99 21	60.88 58.69	6027.500 1232.500	1001.500	.790
Dikkatli Karar Verme	18-23 24 ve üstü	99 21	62.10 52.95	6148.000 1112.000	881.000	.262
Kaçıngan Karar Verme	18-23 24 ve üstü	99 21	59.52 65.12	5892.500 1367.500	942.500	.498
Erteleyici Karar Verme	18-23 24 ve üstü	99 21	59.06 67.29	5847.000 1413.000	897.000	.321
Panik Karar Verme	18-23 24 ve üstü	99 21	59.63 64.62	5903.000 1357.000	953.000	.546

$p < 0.05$

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II alt boyutlarından elde ettikleri puanların yaş değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > .05$).

Tablo 7.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Üniversite Değişkenine Göre Kontrol Odağı Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Üniversite	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Kontrol Odağı Ölçeği Toplam	Vakıf	42	60.93	2559.000	1620.0	.921
	Devlet	78	60.27	4701.000	00	
Kişisel Kontrol	Vakıf	42	65.08	2733.500	1445.5	.289
	Devlet	78	58.03	4526.500	00	
Şansa inanma	Vakıf	42	64.61	2713.500	1465.5	.342
	Devlet	78	58.29	4546.500	00	
Çabalamanın Anlamsızlığı	Vakıf	42	54.61	2293.500	1390.5	.173
	Devlet	78	63.67	4966.500	00	
Kadercilik	Vakıf	42	45.13	1895.500	992.50	.000*
	Devlet	78	68.78	5364.500	0	
Adil Olmayan Dünya İnancı	Vakıf	42	67.23	2823.500	1355.5	.118
	Devlet	78	56.88	4436.500	00	

* $p < 0.05$

Tablo 7'de çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre "Kontrol Odağı Ölçeği" ve Alt Boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişki Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir.

Kontrol Odağı Ölçeği “Kadercilik” alt boyutu ($U=992,500$, $p<0.05$) ile öğrenim gördükleri üniversite arasındaki fark Mann Whitney U testine göre devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı bulunmuştur ($X=68.78$).

Tablo 8.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Üniversite Değişkenine Göre Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II Ve Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Üniversite	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Karar Vermede Özsayı	Vakıf	42	57.31	2407.000	1504.000	.455
	Devlet	78	62.22	4853.000		
Dikkatli Karar Verme	Vakıf	42	55.61	2335.500	1432.500	.246
	Devlet	78	63.13	4924.500		
Kaçınan Karar Verme	Vakıf	42	58.08	2439.500	1536.500	.572
	Devlet	78	61.80	4820.500		
Erteleyici Karar Verme	Vakıf	42	59.13	2483.500	1580.500	.750
	Devlet	78	61.24	4776.500		
Panik Karar Verme	Vakıf	42	56.95	2392.000	1489.000	.408
	Devlet	78	62.41	4868.000		

$p<0.05$

Tablo 8’e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II alt boyutlarından elde ettikleri puanların öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

Tablo 9.

Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II İle Kontrol Odağı Ölçeği Ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Kişisel Kontrol	.776**									
2.Şansa inanma	.718**	.364**								
3.Çabalamanın Anlamsızlığı	.726**	.321**	.494**							
4.Kadercilik	.146	-.015	-.052	.255**						
5.Adil Olmayan Dünya İnancı	.449**	.202*	.294**	.369**	-.085					
6.Karar Vermede Özsayı	.277**	-.219*	-.209*	.236**	-.146	-.105				

7.Dikkatli	.285**	.314**	-.201*	-.131	-.099	-.009	.241**			
8.Kaçınan	.361**	.336**	.186*	.175	.248**	.223*	.527**	-.190*		
9.Erteleyici	.372**	.234*	.314**	.324**	.105	.261**	.547**	-.206*	.549**	
10.Panik	.423**	.259**	.321**	.376**	.161	.293**	.581**	-.078	.563**	.614**

** p<0.01 * p<0.05

Tablo 9’da okul öncesi öğretmen adaylarının Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II ve Kontrol Odağı Ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişki Spearman Sıra Korelasyon Katsayısı testi ile incelenmiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II ve Kontrol Odağı Ölçeği’ ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde Kontrol Odağı Ölçeği ve alt boyutları ile Karar Vermede Özsaygı ($\rho=-,277^{**}$, $p<0.01$) ve Dikkatli karar verme ($\rho=-,285^{**}$, $p<0.01$) alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ve zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca Kontrol Odağı Ölçeği ve alt boyutları ile Karar verme stilleri ($\rho=,363^{**}$, $p<0.01$), kaçınan karar verme ($\rho=,361^{**}$, $p<0.01$), erteleyici karar verme ($\rho=,372^{**}$, $p<0.01$) ve panik karar verme ($\rho=,423^{**}$, $p<0.01$) alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Öğretmen adaylarının kontrol odağı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmadan elde edilen sonuçlar bu kısımda sunulmaktadır. Araştırmanın sonuçları ilgili literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Bulgular incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının Kontrol Odağı Ölçeği’nden ve alt boyutlarından elde ettikleri puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği; ancak “Kadercilik” alt boyutundan elde ettikleri puanların yaş ve öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Araştırmaya katılan 18-23 yaş arası öğretmen adaylarının “Kadercilik” alt boyutundan elde ettikleri puanlar daha yüksektir. Orta ve geç ergenlik dönemindeki bireylerin küçük yaştakilere oranla daha yüksek düzeyde içsel denetim odağına sahip oldukları (Mann, Hormoni ve Rover, 1989) bilgisinden yola çıkılarak ilerleyen yaşa bağlı olarak dışsal kontrol odağından içsel kontrol odağına geçilebildiği; kadercilik anlayışına sahip öğretmen adaylarının dışsal kontrol odağından, içsel kontrol odağına geçemediği söylenebilir. Karar vermenin bir değişkeni olan kontrol odağındaki (Çoban ve Hamamcı, 2006) yaşın ilerlemesiyle içsel kontrol odağına doğru olan geçiş; karar verme stillerine de yansımakta ve yaş daha büyük olan ergenlerin yaşı küçük olanlara oranla daha mantıklı ve dikkatli kararlar aldıkları görülmektedir (Baiocco, Laghi ve D’Alessio, 2009). Sarıçam, Duran ve Çardak da (2012) 4. sınıf öğretmen adaylarının içsel kontrol odağı puanlarının 1. sınıflara göre daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmen adayları biri devlet biri de özel olmak üzere iki farklı üniversitede öğrenim görmektedir. “Kadercilik” alt boyutunda öğrenim görülen üniversiteye göre anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuş olup devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyinin vakıf üniversitede okuyan öğrencilerden genellikle daha düşük olduğu (burslu okuyan öğrenciler dışında) düşünülürse, kadercilik anlayışının bu grup lehine farklılaşması anlamlı görünmektedir. Taşdelen (2002) algılanan sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe, bireylerin kaçınan karar verme eğiliminin azaldığını ortaya koymuştur. Kaçınan karar verme stilinde, bireyin karar almaktan kaçındığı ve alınacak kararı başkasına bıraktığı bilinmektedir ki bu durumun kadercilik anlayışıyla örtüştüğü düşünülebilir.

Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II yolu ile elde edilen verilerin analizi sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre Karar Vermede Özsayı alt boyutundan elde ettikleri puanların erkek öğretmen adayları lehine; Panik Karar Verme Stilleri alt boyutundan elde ettikleri puanların ise kadın öğretmen adayları lehine anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Karar verme stilleri üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; Taşgit (2012) karar vermede özsayı alt boyutunun erkekler lehine anlamlı olarak farklılaştığını belirlemiştir. Tatlıoğlu (2010) ise kaçınan ve panik karar verme stillerinin kadın öğretmen adayları lehine anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Titrek, Konak ve Titrek (2013) ise karar verme alt boyutlarından dikkatli karar verme alt boyutunun erkekler lehine; kaçınan karar verme boyutunun ise kadınlar lehine anlamlı olarak farklılaştığını ortaya koymuştur. Ulaş ve diğerleri (2015) ise kaçınan karar verme stilinde erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Kumar ve Maral’ın (2015) çalışan ve çalışmayan kadınların karar alma süreçlerine katılımlarını inceledikleri çalışmada çalışmayan kadınların karar alma sürecinde yeterince aktif yer almadığı, eşlerinin aldıkları kararlara uydukları; bununla birlikte kadınların gelirlerinin artışı ile karar alma sürecine aktif katılımları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sohail (2013) kadın öğretim elemanları ile yaptığı çalışmasının sonucunda ev ve ev dışında kararların daha çok erkekler tarafından alındığını; kadınların ise ciddi konularda karar alma sürecine dahil olmak istediklerini dile getirmiştir. Bu bulgulardan farklı olarak cinsiyete göre karar verme stillerinin değişmediği sonucuna ulaşan çalışmalar olduğu da görülmektedir (Avşaroğlu, 2007; Öztürk, Kutlu ve Atlı, 2011; Taşdelen, 2002). Yapılan araştırmalar sonucunda kadınlar için panik ve kaçınan karar verme stillerinin daha ağırlıklı olarak söz konusu olmasına toplumsal ve kültürel açıdan bakılırsa; bu durum kadınların karar alma sürecinde yeterince aktif olmadığı ya da çekingen davrandığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının yaş ve öğrenim görmekte oldukları üniversite değişkenine göre Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II ve alt boyutlarından aldıkları puanların anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Taşdelen (2002) ise, okul öncesi öğretmenliği bölümünü de kapsayan öğretmenlik

bölümlerinde yaptığı çalışmasında benzer bir şekilde, öğrenim görülen bölümlere göre karar verme stillerinin değişmediğini ortaya koymuştur.

Araştırmanın veri toplama araçlarından Kontrol Odağı Ölçeği'nin puanlama ve değerlendirme kriterlerine göre yüksek puan alan bireylerin daha dış kontrol odaklı bireyler olduğu belirtilmiştir. Bu bilgi doğrultusunda okul öncesi öğretmen adaylarının Kontrol Odağı Ölçeği ve Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II'den elde ettikleri puanlar arasındaki ilişki Spearman Sıra Korelasyon Katsayısı testinden elde edilen sonuçlar incelenmiştir. İç kontrol odaklı öğretmen adaylarının karar vermede özsaygı ve dikkatli karar verme stili puanlarının, dış kontrol odaklı öğretmen adaylarının ise kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleri puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer bir şekilde Çoban ve Hamamcı (2006) da iç kontrol odaklı öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi kullanımlarının, dışsal kontrol odaklı olanların kullanımından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Aynı çalışmada dışsal kontrol odaklı öğrencilerin karar almada daha kararsız oldukları -kaçınan karar verme stiline sahip oldukları- belirtilmiştir. Öztürk, Kutlu ve Atlı (2011) çalışmalarında cinsiyet fark etmeksizin koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumuna sahip ortaöğretim öğrencilerinin bağımlı karar verme stiline sahip olduklarını belirlemişlerdir. Koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumunun birey üzerinde dışsal denetim sağladığı düşünülürse bu bulgu dış kontrol odaklı öğretmen adaylarının kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerine sahip olması bulgusunu destekler niteliktedir. Yapılan analizler sonucunda içsel ve dışsal kontrol odağına sahip öğrencilerin farklı karar verme stillerini kullandıkları belirlenmiştir ki kontrol odağı, yaş, akran baskısı, aile tutumu gibi karar vermeyi etkileyen değişkenlerden biri olarak görülmektedir (Çoban ve Hamamcı, 2006).

Okul öncesi öğretmen adaylarının kontrol odağı ve karar verme stillerinin ilişkisinin incelenmesini amaçlayan bu çalışma sonucunda çeşitli değişkenlere göre (yaş, cinsiyet, öğrenim gördükleri kurum türü) kontrol odağı ve karar verme stillerinde farklılaşmalar olduğu; bu iki olgunun da birbiriyle zayıf düzeyde de olsa ilişkili olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının kişilik özellikleri onların mesleklerini nasıl icra edecekleri üzerinde etkili olacağından hizmet öncesi eğitim sürecinde karar verme becerileri ve kontrol becerileri konusunda desteklemelerinin faydalı olacağı söylenebilir. Lisans programlarına öğretmen adaylarının kişilik anlamında da kendilerini tanımaları, eksik/yetersiz hissettikleri noktalarda desteklenmelerine yönelik dersler ve eğitimlerin eklenmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Alver, B. (2004). Psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi alan öğrencilerin empatik beceri ve karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 185-205. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunikkefd/article/view/1021003960> (Erişim: 16.03.2016).

- Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Baiocco, R., Laghi, F. & D'Alessio, M. (2009). Decision-making style among adolescents: relationship with sensation seeking and locus of control. *Journal of Adolescence*, 32, 963-976. <http://www.sciencedirect.com/> (Erişim: 18.03.2016).
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarını erteleme eğiliminin karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1). <http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/> (Erişim: 28.05.2016).
- Başal, H.A., Çelebi, M. & Malak, H. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarında denetim odağı ve insani değerler ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 198-208. <https://www.j-humansciences.com/>. (Erişim: 13.03.2016).
- Başol, G. & Türkoğlu, E. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının düşünme stilleri ile kontrol odağı durumları arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 732-757. <https://www.j-humansciences.com/>. (Erişim: 13.03.2016).
- Buluş, M. (2011). Öğretmen adaylarında bireysel farklılıklar perspektifinden amaç yönelimleri, denetim odağı ve akademik başarı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 529-546. <http://www.edam.com.tr/kuyeb/>. (Erişim: 19.03.2016).
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (23. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çelik, H. (1995). *Üniversite öğrencilerinin denetim odağının üniversite tercih sıralamasına ve başarısında etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Çoban, A.E. & Hamamcı Z. (2006). Kontrol odakları farklı olan ergenlerin karar stratejileri açısından incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 393-402. http://www.kefdergi.com/pdf/14_2/393-402.pdf. (Erişim: 25.05.2016).
- Çolakkadioğlu, O., Cenkseven Önder, F. & Avcı, R. (2011). Ergenlerde kontrol odağını yordamada karar verme ve problem çözmenin rolü. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 317-330. <http://sbeski.cu.edu.tr/>. (Erişim: 25.05.2016).
- Dağ, İ. (1991). Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği(RİDKOÖ)'nin üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(26), 10-16. http://www.ihsandag.gen.tr/index_dosyalar/Dag1991Rotter.pdf (Erişim: 12.03.2016).

- Dağ, İ. (2002). Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ): Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 77-90. http://www.ihsandag.gen.tr/index_dosyalar/ (Erişim: 12.03.2016).
- Dağal, A. & Bayındır, D. (2016). The investigation of the level of self-directed learning readiness according to the locus of control and personality traits of preschool teacher candidates. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 8(3), 391-402. <http://www.iejee.com/index/makale/252/> (Erişim tarihi: 22.05.2016).
- Deniz, M.E. (2004). Investigation of the relation between decision making self-esteem, decision making style and problem solving skills of university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 15, 23-35. <http://www.ejer.com.tr/> (Erişim 12.03.2016).
- Deniz, M. & Avşaroğlu, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka yeteneklerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini açıklama düzeyinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 121-138. <http://eefdergi.erkincan.edu.tr/article/view/5000012267>. (Erişim: 18.04.2016).
- Dumitriu, C., Timofti, L., Nechicta, E. & Dumitriu, G. (2014). The influence of the locus of control and decision-making capacity upon the leadership style. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 141(2014), 494-499. <http://www.sciencedirect.com>. (Erişim: 15.03.2016).
- D'Zurilla, T.J. & Nezu, A. (1982). *Social problem solving in adults*, (Ed: P. C. Kendall) *Advances in Cognitive Behavioral Research and Therapy 1*, p. 201-274. New York: Academic Press.
- Erbaş, N. (2009). *Lise son sınıf öğrencilerinde denetim (kontrol) odağı inancının risk alma davranışına etkisi* (Yüksek lisans tezi.) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Galotti, M.K., Ciner, E., Altenbaumer, E.H., Greets, J.H., Rupp, A. & Woulfe, J. (2006). Decision making styles in a real life decision choosing a college major. *Personality and Individual Differences*, 41, 629-639. <http://www.sciencedirect.com/> (Erişim: 28.05.2016).
- Güçray, S. (2001). Ergenlerde karar verme davranışının öz-saygı ve problem çözme becerileri algısı ile ilişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(8), 106-121. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/view/5000000926>. (Erişim: 28.03.2016).
- Kaplan, S.E., Reneau, J.H. & Whitecotton, S. (2001). The effects of predictive ability information, locus of control, and decision maker involvement and decision aid

- reliance. *Journal of Behavioral Decision Making*, 14, 35-50. <http://onlinelibrary.wiley.com>. (Erişim: 15.03.2016).
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaval, K. (2001). *12 yaş çocuklarında denetim odağını etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Kumar, C.A. (2016). Emotional intelligence – a factor influencing the nature of locus of control of student teachers – an analytical study. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(2), 77-86. <http://oaji.net/articles/2016>. (Erişim: 25.04.2016).
- Kumar, V. & Maral, P. (2015). Involment in decision making process: role of non-working and working women. *Journal of Psychosocial Research*, 10(1), 73-82. <http://eds.b.ebscohost.com/>. (Erişim: 25.04.2016).
- Kuzgun, Y. (2004). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş* (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı: Kuramlar, uygulamalar*. Ankara: Nobel Dağıtım
- Mann, L., Burnett, P., Radford, M. & Ford, S. (1997). The Melbourne Decision Making Questionnaire: An instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal Of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19. <http://onlinelibrary.wiley.com/>. (Erişim: 28.05.2016).
- Mann, L., Harmoni, R. & Power, C. (1989). Adolescent decision-making: The development of competence. *Journal of Adolescence*, 12, 265-278. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/2687339>. (Erişim: 28.05.2016).
- Nas, S. (2010). Karar verme stillerine bilimsel yaklaşımlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 2(2), 43-65. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/deudfd/>. (Erişim: 17.03.2016).
- Öztürk, N., Kutlu, M. & Atlı, A. (2011). Anne-baba tutumlarının ergenlerin karar verme stratejileri üzerindeki etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 12(2), 45-64. <http://efdergi.inonu.edu.tr/article/view/5000004154>. (Erişim: 24.05.2016).
- Phares, E.J. (1957) Expectancy changes in skill and chance situations. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 54, 339-342. <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1959-05641-001>. (Erişim: 02.03.2016).
- Rashid, I. (2016). Locus of control and its relationship with other constructs: a systematic review of literature. *International Journal of Multifaceted and*

- Multilingual Studies*, 3(2). 1-6. <http://ijmms.in/sites/ijms/index.php/>. (Erişim: 17.04.2016).
- Rotter, J.B. (1954). *Social learning and clinical psychology*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
- Rotter, J.B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80, 1–28. (Whole No. 609). <http://www.soc.iastate.edu/sapp/soc512rotter.pdf>. (Erişim: 14.03.2016).
- Sarıçam, H., Duran, A. & Çardak, M. (2012). The examination of pre-school teacher candidates' academic locus of control levels. *Mevlana International Journal of Education (MIJE)*, 2(2), 67-74. <http://mije.mevlana.edu.tr/archieve>. (Erişim: 23.04.2016).
- Serin, B.N., Serin, O. & şahin, S.F. (2010). Factor affecting the locus of control of the university students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2, 449-452. <http://www.sciencedirect.com/>. (Erişim: 12.03.2016).
- Serin, N., Serin, O. & şahin, S.F. (2009). Factors affecting the learning and studying strategies, and locus of control of the trainee teachers. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1127 -1136. <http://www.sciencedirect.com/>. (Erişim: 12.03.2016).
- Sohail, T. (2013). Decision making style of women university teachers. *J.R.S.P.* 50(2), 190-206. <http://pu.edu.pk/> (Erişim: 24.05.2016).
- Sternberg, R.J. & Williams, W.M. (2002). *Educational psychology*. USA: Allyn and Bacon.
- Taşdelen, A. (2002). *Öğretmen adaylarının farklı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Taşgit, M.S. (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tatlıhoğlu, K. (2010). *Farklı öz-anlayış düzeyine sahip üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme stilleri ve kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Titrek, O., Konak, H. & Titrek, A. (2013). Öğretmen adaylarının özbilinç düzeyi ile özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişki. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı II – Eğitim Bilimleri ve Öğretmenlik Alan Eğitimi* (S. 76-84). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları.

Ulaş, A. H., Epçaçan, C., Epçaçan, C. & Koçak, B. (2015). Öğretmen adaylarının karar vermede özsaygı düzeyi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3). 1031-1052. <http://www.turkishstudies.net/> (Erişim: 21.04.2016).

Extended Abstract

Individuals do encounter lots of problematic situations in the lifetime and have to make decisions to solve the problems. When they encounter a problematic situation, individuals with the inner locus of control interpret as they will solve the problem by their own efforts. Individuals with the external locus of control, on the other hand, develop expectations towards luck or other uncontrollable factors and they act accordingly to this. When body of literature is analyzed, besides there is only a limited amount of researchers that analyze the relationship between the locus of control and decision making styles of prospective teachers, it is also seen that there has been no research with prospective teachers. Hence, to analyze the relationship between locus of control and decision making styles of prospective teachers forms the main goal of this research. Towards this main goal, as sub-goal of the research is to examine the differing of prospective teachers' locus of control and decision making styles by factors of gender, age and university they study at.

Method of the research is relational screening method. Relational screening model was aimed to determine whether there was an increasing or decreasing relationship between two or more variables and if there was a change, to identify the degree of this said change (Karasar, 2012). When the study group was determined, a state and a foundation university were selected from among the universities in Istanbul who were students in the Pre-School Teacher's Undergraduate Program, taking into consideration the easy accessibility principle. Research group consists of 120 4th grade volunteer students who had education in preschool education program in İstanbul (1 public and 1 foundation university) 2015-2016 academic year spring term. In the scope of research, Locus of Control Scale which is developed by Rotter (1996) and transcribed to Turkish by Dağ (2002) and Melbourne Decision Making Questionary Scale I-II which is developed by Mann and his crew (1997) and is transcribed to Turkish by Deniz (2004) are used as data gathering tools. The data that is gathered by scales method is analyzed by using statistics techniques of SPSS package programme, Mann Whitney U Test and Spearman-Brown Coefficient Correlation of Place Variations.

It is found that the scores which prospective teachers gathered from Locus of Control Scale and its sub-dimensions do not differ significantly according to gender factor; but the scores they gathered from "predestinarianism" sub-dimension do differ significantly on behalf of younger prospective teachers by age factor and prospective teachers that study at public university by the factor of university they study at. As the result of analyzing the findings gathered by Melbourne Decision-Making Questionary Scale I-II, it is found that the scores that prospective teachers gathered

from sub-dimensions of Self Esteem in Decision Making and Panic Decision Making Styles do differ significantly on behalf of female prospective teachers by gender factor. It is found that prospective teachers with inner locus of control have higher scores on styles of self esteem in decision making and carefully decision making whereas prospective teachers with external locus of control have higher scores on styles of avoidant, postponer and panic decision making.

Based on aging, it might be said that it is possible to skip from external locus of control to inner locus of control, but yet prospective teachers with sense of predestinarianism are not able to skip from external locus of control to internal locus of control. In avoidant decision making style it is known that individual does avoid to make a decision and does leave it to somebody else, as for this situation it might be said that it coincidences with predestinarianism. If it is speculated that social economic level of students that study at public universities is lower than students that study at private universities, the differing of sense of predestinarianism on behalf of this group is seen meaningful. It is thought that, by the increase of social economic level that individual perceived on participating the decision making process actively or individual's desire for actively participating supports to remove the individual from predestinarian decision making style. If it is looked from the social and cultural viewpoint of panic and avoidant decision making styles is a matter mainly of female; this situation might be interpreted as females are not active enough on decision making process or do act reservedly.